

УДК: 619:617.5

Спіцина Т.Л., Корейба Л.В., Ткачук І.Г., Сосонний С.В., Голуб А.А.

**РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ХВОРОБ ДИСТАЛЬНОГО ВІДДІЛУ КІНЦІВОК У
КОРІВ І НЕТЕЛЕЙ В УМОВАХ Пр-АТ «АГРО-СОЮЗ»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Koreyba L.V., Spitsyna T.L., Tkachuk I.G., Sosonnyu S.V., Golub A.A.

**SPREADING OF DISEASES IN DISTAL PARTS OF LIMBS IN COWS AND
HEIFERS IN CONDITIONS OF PRIVATE-CORPORATION "AGRO-
UNION" IN DNIPROPETROVSK REGION**

Dnipropetrovsk State Agro-Economical University

Анотація: *Встановлено, що в умовах Пр-АТ «Агро-Союз» Дніпропетровської області причиною виникнення хвороб кінцівок у корів і нетелей є недотримання основних зоогігієнічних норм утримання та незбалансований моціон. Серед гнійно-некротичних процесів дистального відділу кінцівок у корів та нетелей найбільш розповсюдженими є поверхневі гнійні пододерматити (4,8%), абсцеси (3,5%), флегмони вінчика (1%) та рани (6,2%).*

Ключові слова: корови, нетелі, хірургічна та ортопедична диспансеризація, пододерматит, абсцес, флегмона вінчика, рани.

Annotation: *It is established that in conditions of Private-Corporation "Agro-Union" Dnipropetrovsk region the cause of limb diseases in cows and heifers is failure to comply with main zoo-hygienic keeping conditions of highly productive animals and unbalanced regime. Among the limb diseases of cows and heifers the most commonly observed are superficial pododermatitis purulenta (4.8%), abscesses (3.5%), phlegmone coronae (1%) and wounds in different parts (6.2%).*

Key words: cows, heifers, surgical and orthopedic clinical examination, pododermatitis, abscess, phlegmone coronae, wounds.

Вступ. У сучасних умовах ведення скотарства копитця нерідко зазнають впливу різних несприятливих факторів, перш за все пов'язаних з похибками у годівлі та утриманні.

Основними і супутніми факторами розвитку хірургічної патології в дистальній частині кінцівок великої рогатої худоби в умовах великих спеціалізованих тваринницьких господарств і промислових комплексів є відсутність моціону, конструктивні недоліки підлоги, транспортерів для видалення фекалій, пристосувань для фіксації корів тощо [1-8].

В Україні, серед причин, які сприяють виникненню запалення основи шкіри копитець у великої рогатої худоби, насамперед, необхідно відмітити незадовільні умови утримання, зумовлені переважно невідповідністю різних конструкцій підлог морфо-функціональним особливостям копитець, як дистального органу опори та недоодержання організмом тварин поживних і мінеральних речовин. Власне порушення функцій опорно-рухового апарату, у тому числі ділянки пальця, не тільки зумовлює зниження приростів і надоїв, але й значно скорочує період господарського використання цінних тварин [1-8].

Утворення ратиць з ламким і крихким рогом спостерігається при надмірній годівлі великої рогатої худоби жомом у зв'язку з недостатнім вмістом в ньому незамінних амінокислот, вітамінів, мінеральних речовин. Огріхи в утриманні та годівлі, зниження резистентності організму, спадкові аномалії в будові кінцівок призводять до передчасної вибраковки корів. Захворювання кінцівок у великої рогатої худоби мають широке розповсюдження і завдають значних збитків господарствам [1-8].

Збитки, що завдаються захворюваннями кінцівок складаються з вимушеної вибраковки тварин, зниження надоїв, відтворювальної функції та недоотримання телят [2, 3, 5].

За таких умов, особливого значення надається диспансеризації тварин, своєчасному клінічному дослідженню тварин з метою виявлення патології копитець та проведенню профілактично-лікувальних заходів.

Огляд літератури. Комплексна диспансеризація – це система планових заходів, спрямованих на ранню діагностику, лікування і профілактику внутрішніх незаразних, акушерських, гінекологічних і хірургічних хвороб та створення на цій основі здорових, високопродуктивних стад тварин. Основні завдання диспансеризації: контроль за станом здоров'я тварин; своєчасна діагностика прихованих і клінічно виражених форм поширеної патології в стаді.

Хірургічну диспансеризацію проводять у комплексі з терапевтичною, акушерською і гінекологічною. При масових хворобах, особливо копитець, різної етіології додатково щоквартально проводять ортопедичну диспансеризацію.

Ортопедична диспансеризація – комплекс загальних і спеціальних заходів, що направлені на виявлення, усунення причин виникнення захворювань кінцівок, лікування та зміцнення здоров'я, продуктивності й плідності корів [7].

Вихідні дані і методи. Мета роботи полягала у вивченні частоти і характеру розповсюдження хвороб дистального відділу кінцівок у корів та нетелей в умовах Пр-АТ «Агро-Союз» Дніпропетровської області.

Для вивчення частоти і характеру розповсюдження хвороб дистального відділу кінцівок у тварин нами разом із спеціалістами ветеринарної медицини господарства було проведено ортопедичну диспансеризацію.

Для виявлення механічних пошкоджень корів і нетелей проводили огляд, уважно оглядали їх у стані спокою та руху. Відмічали порушення цілісності шкіри, асиметрію і дефігурацію різних частин тіла, анатомо-структурні зміни м'язів, зв'язок, сухожилків, кісток, наявність кульгавості та її тип і ступінь. Звертали увагу на поведінку тварин (пригнічення або збудження), положення тіла, стан шкіри і слизових оболонок, інші загальні й локальні зміни, що зовні

можуть виявлятися ознаками порушення функції окремих органів (явища спинальної атаксії, кульгавість, втрата зору) чи місцевими змінами (дерматит, екзема, пухлини, помутніння рогівки тощо).

Оглядом встановлювали ділянку ураження, вид і обсяг патологічних змін тканин; форму, колір і властивості поверхні (суха, волога, гладенька, горбиста, вкрита кров'ю, ексудатом, струпом), наявність кульгавості (тип, ступінь).

Пальпацією визначаємо місцеву температуру, тактильну і больову чутливість, більш точну локалізацію патологічного процесу, його консистенцію та рухливість, стан шкіри і підшкірної клітковини, наявність флуктуації чи крепітації, пульсації артерій тощо. Для пальпації застосовували ручку копитного молотка. Залежно від конкретного випадку на досліджувану ділянку м'яза накладали середню чи кінцеву частину ручки молотка і натискали, спостерігаючи за реакцією тварини. Помірним натисканням середньою частиною рукоятки молотка досліджували сухожилки кінцівок у ділянці вінчика й суглобів. Ударну частину молотка використовували для перкуторного дослідження рогової стінки копита.

Проводили виміри для точного визначення розмірів ран, локалізації патологічного процесу, припухань, потовщень, змін у копиті при його деформації і дефектах, помутніння рогівки і т. ін., порівнюючи результати з промірами однойменних частин тіла.

Результати. Обговорення і аналіз. Ортопедичному дослідженню підлягало 458 корів та нетелей. Встановлено, що найбільш поширеними гнійно-некротичними процесами дистального відділу кінцівок у тварин є поверхневі гнійні пододерматити (4,8%) та рани у (6,2%) тварин. Реєструвались також, абсцеси – у 3,5% і флегмони вінчика у 1% випадків (рис.1).

Утримання тварин в промислових відгодівельних та молочних комплексах в умовах гіподинамії і за відсутності моціона призводить до порушення крово- і лімфообігу в ділянці пальців, що супроводжується розвитком гіперкератозів, деформаціями ратиць, захворюванням сухожильно-

зв'язкового апарату, запаленнями шкіри ратиць, виразковими враженнями в ділянці вінчика [1-8].

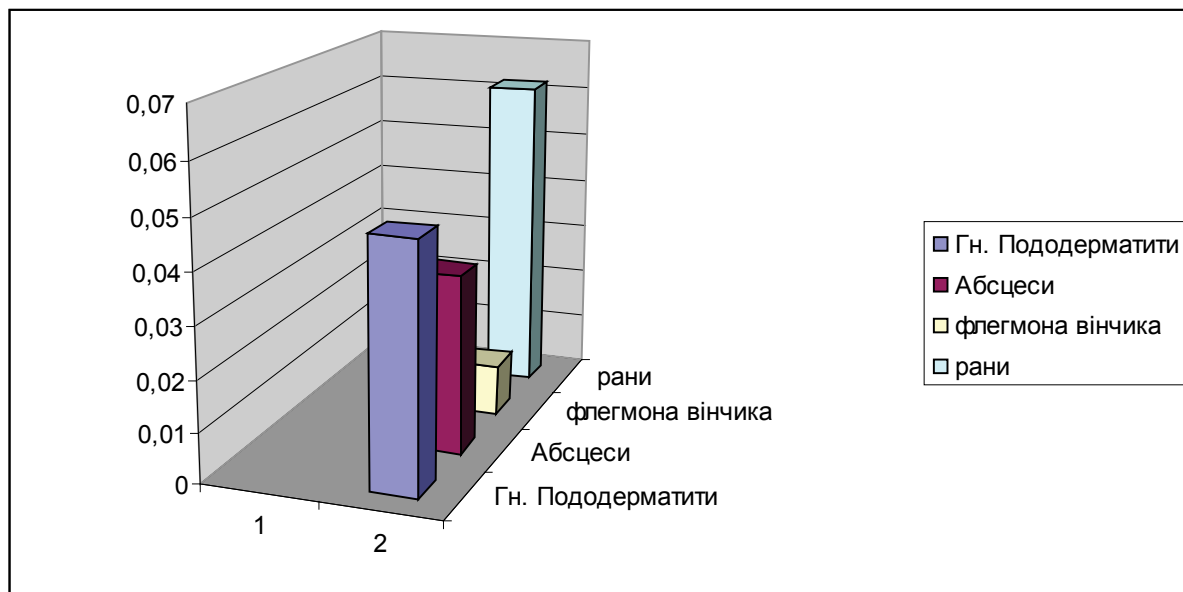

Рис. 1. Нозологічний профіль хвороб дистального відділу кінцівок у корів та нетелей

На нашу думку причинами асептичного запалення основи шкіри ратиць, як і абсцесів та флегмон у тварин в умовах господарства є травмування ратиць, а разом з тим і основи шкіри, високе навантаження на підошовний ріг, деформування ратиць, м'який, рихлий, нерівний ріг підошви, сухість і ламкість та неправильна розчистка ратиць.

Пододерматит – запалення основи шкіри ратиць. Діагноз на цю форму патології ратиць ставили виходячи із клінічних ознак, які в гострому випадку характеризуються хромотою опертої кінцівки, підвищенням температури ураженої ратиці, обмеженою, малопомітною припухлістю в ділянці міжратичної щілини. З часом ріг копитної капсули ставав сухим та крихким. В сумнівних випадках для підтвердження діагнозу проводили невелику воронкоподібну вирізку до основи шкіри ратиці. Виділення ексудату через пророблену вирізку дозволяло правильно поставити діагноз.

Абсцеси і флегмони вінчика характеризувалися гарячою, болючою, напруженою припухлістю в ділянці вінчика, при абсцесах вона сформована, а

при флегмонах розлита; кульгавістю сильного ступеня опертої кінцівки; підвищенням загальної температури тіла до 40 °С, пригніченням та зниженням апетиту.

За поверхневих ран відмічали слабку кровотечу та болючість. Глибокі рани характеризувались набряками країв, болючістю та кульгавістю.

Після виявлення гнійно-некротичних процесів в ділянці кінцівок і постановки діагнозу проводили лікування тварин.

Висновки.

1. З отриманих даних моніторингу щодо розповсюдження патології дистального відділу кінцівок у корів в умовах Пр-АТ «Агро-Союз» Дніпропетровської області можемо зробити висновок про те, що найбільш поширеними були поверхневі гнійні пододерматити (4,8%) та рани у (6,2%) тварин; в меншій мірі абсцеси – у 3,5% і флегмони вінчика – у 1%.

2. Причинами виникнення гнійно-некротичних процесів дистального відділу кінцівок у тварин в умовах господарства були огріхи в утриманні (відсутність моціону, недотримання основних зоогігієнічних норм,) та годівлі (не збалансований раціон), травмування ратиць і основи шкіри, високе навантаження на підошовий ріг, деформування ратиць, м'який, рихлий, нерівний ріг підошви, сухість і ламкість та неправильна розчистка ратиць.

Література.

1. Анакіна Ю.Г. Причины и пути предупреждения болезней конечностей у скота в условиях интенсивной технологии. Обзор иностранной литературы /Ю.Г.Анакіна // Ветеринария. 1989. – С.68–70.

2. Борисевич Б. В. Ветеринарна ортопедія: хвороби копит і копитаць. Навчальний посібник / [В. Б. Борисевич, Б. В. Борисевич, О. Ф. Петренко та ін.]. – К. : ДІА, 2007. – 136 с.

3. Борисевич В. Б. Ортопедія парно- і непарнопалих тварин. Навчальний посібник / [В. Б. Борисевич, Б. В. Борисевич, В. П. Сухонос та ін.]. – К : НАУ, 2008. – 183 с.

4. Борисевич В.Б. Лечение язвы Рустергольца / В.Б. Борисевич, Б.В. Борисевич, Н.М. Хомин // Ветеринария. 2002. – № 8. – С. 39–41.

5. Братюха С.И. Особенности патологии конечностей крупного скота в хозяйствах промышленного типа / С.И. Братюха // Болезни конечностей с.-х. животных. – М. – 1988. С.30–34.

6. Давыдова Н.Ю. Предупреждение заболеваний копытец у крупного рогатого скота / Н.Ю. Давыдова // Современные вопросы ветеринарной медицины и биологии. Уфа. – 2000. – С.115–116.

7. Диспансеризація великої рогатої худоби. Методичні рекомендації /В.І.Левченко, Кондрахін, Г.Г. Харута та ін. – К.–1997.– 60 с.

8. Молоканов В.А. Прогнозирование и профилактика болезней копытец у коров / В.А. Молоканов, В.М. Щеглов, М.Т. Байкенов // Ветеринария. 2001. – № 7. – 38– 40.